

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 8 april 2022

Mål nr

Ö 1495-21

PARTER

Klagande

JaO

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Avvisande av överklagande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut 2021-02-10 i mål B 162-21

Dok.Id 227494

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:00–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–16:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstادمstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens avvisningsbeslut och återförvisar målet till hovrätten för fortsatt behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

JaO har yrkat att Högsta domstolen ska undanröja avvisningsbeslutet och återförvisa målet till hovrätten.

Riksåklagaren har medgett yrkandena.

SKÄL

Bakgrund

1. JaO åtalades för att den 12 maj 2020 ha kört personbil med en hastighet av 59 km/tim inom tätbebyggt område trots att högsta tillåtna hastighet var 40 km/tim. Han förnekade gärningen och gjorde gällande att han inte sett den vägs skylt som angav tillåten hastighet, eftersom den var skyddad av trädgrenar. För att visa att det inte var möjligt att se skylten åberopade han fotografier och en film. Tingsrätten dömde JaO för hastighetsöverträdelse till penningböter.
2. JaO överklagade domen och angav enbart att han överklagade och att han ville ha muntlig förhandling. Han bifogade den film som han hade åberopat i tingsrätten. Hovrätten förelade JaO att komplettera överklagandet med uppgift om varför domstolen borde ge prövningstillstånd, vilken ändring han ville att domstolen skulle göra och skälen för överklagandet. I föreläggandet angavs att överklagandet kunde komma att avvisas eller avgöras med stöd av de handlingar som fanns i målet, om någon komplettering inte kommit in i tid. JaO kom inte in med någon komplettering.

3. Hovrätten har ansett att överklagandet var så ofullständigt att det inte utan väsentlig olägenhet kunde läggas till grund för en rättegång i hovrätten och har avvisat överklagandet.

Frågan i Högsta domstolen

4. Målet i Högsta domstolen rör frågan när ett ofullständigt överklagande i ett brottmål inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång och därför ska avvisas.

Innehållet i ett överklagande

5. Ett överklagande i brottmål ska bl.a. innehålla uppgifter om den dom som överklagas, i vilken del domen överklagas och den ändring som yrkas, grunderna för överklagandet och i vilket avseende domskälen är oriktiga. Det ska också innehålla de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, när sådant tillstånd krävs. (Se 51 kap. 4 § rättegångsbalken.)

Föreläggande att avhjälpa brister

6. Uppfyller ett överklagande inte föreskrifterna i 51 kap. 4 § ska klaganden föreläggas att avhjälpa bristerna. Det behövs dock inte om bristen endast avser omständigheter till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas. (Se 51 kap. 7 § rättegångsbalken.)

7. Ett föreläggande om komplettering bör utformas så att det är enkelt och begripligt. Detta är särskilt viktigt om klaganden inte biträds av en juridiskt skolad person. (Se prop. 1983/84:78 s. 39 f. och 79.)

8. Ett ofullständigt överklagande behöver inte föranleda ett föreläggande om komplettering i alla situationer. Det kan exempelvis vara en onödig åtgärd i de fall där hovrätten direkt kan konstatera att det inte heller efter en

komplettering kommer att finnas anledning att ge prövningstillstånd (jfr Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken, suppl. 67, augusti 2010, s. 50:53).

Avvisning av ett överklagande

9. Enligt 51 kap. 7 § ska ett överklagande som är så ofullständigt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång i hovrätten avvisas, om bristerna inte har avhjälpats efter kompletteringsföreläggande.

10. En utgångspunkt vid den prövning som ska göras är att ingen ska behöva drabbas av rättsförluster enbart därför att han eller hon inte förmår uttrycka sig på ett juridiskt korrekt sätt eller inte förstår domstolens föreläggande. Det förhållandet att en avvisning av ett överklagande leder till att saken blir slutligt avgjord innebär att försiktighet ska iakttas vid användandet av avvisningsmöjligheten. I brottmål innebär även rättens särskilda ansvar för domens materiella riktighet att försiktighet ska iakttas. (Jfr a. prop. s. 39, 79 och 82.)

11. Vid bedömningen av om ett överklagande i brottmål inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång i hovrätten är de uppgifter som handlar om vilken del av domen som överklagas och den eller de ändringar som yrkas särskilt viktiga. Klagandens yrkanden sätter en ram för processen i hovrätten. Samtidigt måste det beaktas att klaganden kan ändra sina yrkanden inom vad som på grund av rättens officialprövningsskyldighet ska prövas i målet.

12. De begränsningar av hovrättens prövning som följer av 51 kap. 23 a–25 §§ rättegångsbalken får å andra sidan också betydelse, särskilt den begränsning som gäller när överklagandet enbart avser annat än frågan om den tilltalade ska dömas för den åtalade gärningen. (Jfr Lars Welamson och Johan Munck, Processen i hovrätt och Högsta domstolen, Rättegång VI, 5 uppl., 2016, s. 48.)

13. Ordalydelsen är en given utgångspunkt vid tolkningen av ett överklagande, men är inte under alla förhållanden utslagsgivande (jfr NJA 2018 s. 1158 p. 9). I rättspraxis har det lagts vikt vid om det med hänsyn till omständigheterna har funnits någon tvekan om vad klaganden velat (se exempelvis NJA 2006 s. 326). Vid den bedömningen ger ofta klagandens talan i tingsrätten vägledning.

14. När det även efter förelägganden om komplettering finns en tvekan om vad klaganden yrkar får avvisning ske endast om bristen innebär att överklagandet inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång i hovrätten. Varje olägenhet ska alltså inte leda till att överklagandet avvisas. En avvisning kan i första hand komma i fråga när oklarheterna på något avgörande sätt påverkar domstolens möjligheter att planera för målets handläggning eller när de kan antas komma att innebära påtagliga svårigheter för motparten att svara i målet.

15. Med hänsyn till de konsekvenser en utebliven komplettering kan få för en klagande bör ett avvisningsbeslut normalt inte fattas utan att mer än ett enda kompletteringsföreläggande har utfärdats eller att motsvarande ytterligare försök att vinna klarhet har gjorts, exempelvis genom telefon eller e-post.

Bedömningen i detta fall

16. Den överklagade domen avsåg bara en gärning – hastighetsöverträdelse – vilken JaO förnekade. Även om hans överklagande inte var fullständigt har det inte funnits någon tvekan om vad det avsåg; han ville bli frikänd. Bristerna var inte sådana att överklagandet inte utan väsentlig olägenhet kunde läggas till grund för en rättegång i hovrätten.

17. Det har alltså inte funnits förutsättningar för hovrätten att avvisa överklagandet. Hovrättens avvisningsbeslut ska därför undanröjas och målet visas åter till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit justitieråden Gudmund Toijer, Johnny Herre, Agneta Bäcklund, Cecilia Renfors (referent) och Johan Danelius
Föredragande har varit justitiesekreteraren Charlotta Törnell